

รายงานการประชุม
คณะกรรมการควบคุมมลพิษ
ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒
วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๒
ณ ห้องประชุม ๒๐๒ ชั้น ๒ กรมควบคุมมลพิษ

ผู้มาประชุม

๑. นายวิจารณ์ สีมาฉายา
ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ประธานกรรมการ
๒. นายอนุ กัลลประวิทย์
ผู้อำนวยการกองบริหารสิ่งแวดล้อม
แทนอธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่	กรรมการ
๓. นายสมศักดิ์ ศิริวนารังสรรค์
ผู้อำนวยการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ
แทนอธิบดีกรมอนามัย	กรรมการ
๔. นางสาวลมัย ชูเกียรติวัฒนา
ผู้อำนวยการกองวิจัยพัฒนาปัจจัยการผลิตทางการเกษตร
แทนอธิบดีกรมวิชาการเกษตร	กรรมการ
๕. นายชัยยา เจริญจิตรธรรม
ผู้อำนวยการกองควบคุมการก่อสร้าง
แทนอธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง	กรรมการ
๖. นางเต็มศิริ จงพูนผล
ผู้อำนวยการกองจัดการคุณภาพอากาศและเสียง
แทนปลัดกรุงเทพมหานคร	กรรมการ
๗. นางอนงค์ ชานะมูล
ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม
แทนอธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม	กรรมการ
๘. นางจินดา เตชะศรีรินทร์
นักวิทยาศาสตร์เชี่ยวชาญ กองส่งเสริมเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อมโรงงาน
แทนอธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม	กรรมการ
๙. พันตำรวจเอกกิตติ อริยานนท์
รองผู้บังคับการกองบังคับการตำรวจจราจร
แทนผู้บัญชาการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ	กรรมการ
๑๐. นายพีระพล เดชะชาติ
ผู้อำนวยการกลุ่มงานประสานการติดตามตรวจสอบ
แทนเลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กรรมการ
๑๑. นายมานพ คล้ายบัณฑิตชู
หัวหน้ากลุ่มพลังงานและสิ่งแวดล้อม
แทนอธิบดีกรมการขนส่งทางบก	กรรมการ

๑๒. นายวรวิทย์ อินไชยทอง
เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ
แทนอธิบดีกรมการปกครอง	กรรมการ
๑๓. นายไพบุลย์ พานทอง
นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการ
แทนอธิบดีกรมเจ้าท่า	กรรมการ
๑๔. นายสุพัฒน์ หวังวงศ์วัฒนา
ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
๑๕. นายชวลิต รัตนธรรมสกุล
ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
๑๖. นายธันวา จิตต์สงวน
ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
๑๗. นายประลอง ดำรงค์ไทย
อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ	กรรมการและเลขานุการ

ผู้ไม่มาประชุม (เนื่องจากติดภารกิจอื่น)

๑. นายอำนาจ วงศ์บัณฑิต
ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
๒. นายธเรศ ศรีสถิตย์
ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นายเฉลิมศักดิ์ เพ็ชรสุวรรณ	รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ
๒. นายจารุพงศ์ เพ็งเกลี้ยง	กรุงเทพมหานคร
๓. นายชาญศักดิ์ คชานูบาล	กรุงเทพมหานคร
๔. นายสุพจน์ พินิตกิตติสกุล	กรมโรงงานอุตสาหกรรม
๕. นางสาวเบญจวรรณ ธวัชสุภา	กรมอนามัย
๖. นางสาวมุกดาทิพย์ รอดทิม	กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่
๗. นางสาวหทัยรัตน์ การีเวทย์	กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
๘. นายจักรพันธ์ ห่องสวัสดิ์	กรมการขนส่งทางบก
๙. นางสาวปรียาภรณ์ เกราะแก้ว	สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๑๐. นายพันศักดิ์ ธีรมงคล	กรมควบคุมมลพิษ
๑๑. นายพิทยา ปราโมทย์วรพันธุ์	กรมควบคุมมลพิษ
๑๒. นางกัญชลี นาวิกภูมิ	กรมควบคุมมลพิษ
๑๓. นางสาวชมพูนุท โลहितานนท์	กรมควบคุมมลพิษ
๑๔. นายเสกสรร แสงดาว	กรมควบคุมมลพิษ
๑๕. นายธีระพล ดิษยาธิคม	กรมควบคุมมลพิษ
๑๖. - ๒๖. เจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษ จำนวน ๑๐ คน	

เริ่มประชุม เวลา ๑๓.๓๐ น.

วาระที่ ๑ เรื่องประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ประธานกรรมการแจ้งที่ประชุมว่า การประชุมคณะกรรมการควบคุมมลพิษครั้งนี้เป็นการประชุมนัดพิเศษเพื่อพิจารณาวาระเร่งด่วน เรื่อง แผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{2.5}) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

วาระที่ ๒ เรื่องรับรองรายงานการประชุม ครั้งที่ ๖/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๑

ประธานกรรมการแจ้งว่า ฝ่ายเลขานุการฯ ได้เวียนรายงานการประชุมคณะกรรมการควบคุมมลพิษ ครั้งที่ ๖/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๑ ให้คณะกรรมการควบคุมมลพิษพิจารณาแล้ว ไม่มีผู้ใดแจ้งขอแก้ไขรายงานการประชุม จึงเสนอที่ประชุมเพื่อพิจารณารับรองรายงานการประชุม

มติที่ประชุม

รับรองรายงานการประชุม ครั้งที่ ๖/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๑ โดยไม่มีข้อแก้ไข

วาระที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ

๓.๑ การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการควบคุมมลพิษ

ประธานกรรมการแจ้งที่ประชุมทราบว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการควบคุมมลพิษตามคำสั่งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ที่ ๑๑/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๘ ได้ครบวาระการดำรงตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๑ และคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๒ ได้มีมติเห็นชอบให้แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการควบคุมมลพิษจำนวน ๕ ท่าน ดังนี้

๑. นายสุพัฒน์ หวังวงศ์วัฒนา	เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการมลพิษทางอากาศ
๒. นายธเรศ ศรีสถิตย์	เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการขยะและของเสียอันตราย
๓. นายชวลิต รัตนธรรมสกุล	เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการมลพิษทางน้ำ
๔. นายอำนาจ วงศ์บัณฑิต	เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมายสิ่งแวดล้อม
๕. นายธันวา จิตต์สงวน	เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

มติที่ประชุม

รับทราบการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการควบคุมมลพิษ

วาระที่ ๔ เรื่องเพื่อพิจารณา

๔.๑ (ร่าง) แผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{2.5}) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

นายประลอง ดำรงค์ไทย อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ กรรมการและเลขานุการ นำเสนอต่อที่ประชุมว่า จากสถานการณ์ฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{2.5}) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่พบเกินค่ามาตรฐานมาตั้งแต่ต้นเดือนมกราคม ๒๕๖๒ กรมควบคุมมลพิษร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลอย่างต่อเนื่อง และในการประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๖๒ ได้ร่วมกันกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง ทั้งมาตรการเร่งด่วนและการเพิ่มเติมมาตรการให้มีความเข้มข้นขึ้น และได้นำข้อเสนอจากการประชุมมาจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{2.5}) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งแผนปฏิบัติการดังกล่าว จะแบ่งขั้นตอนการปฏิบัติออกเป็น ๓ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ขั้นเตรียมการ เป็นการเตรียมการและซักซ้อมความเข้าใจระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกรุงเทพมหานครและ ๕ จังหวัดปริมณฑล เพื่อเฝ้าระวัง ป้องกัน

ขั้นตอนที่ ๒ ขั้นปฏิบัติการ แบ่งเป็น ๔ ระดับ ตามความรุนแรงของสถานการณ์

ระดับที่ ๑ ค่าฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{2.5}) อยู่ในช่วงน้อยกว่าหรือเท่ากับ ๕๐ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร (มคก./ลบ.ม.) ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเฝ้าระวังและดำเนินงานภารกิจตามสภาวะปกติ

ระดับที่ ๒ ค่าฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{2.5}) อยู่ในช่วง ๕๑ - ๗๕ มคก./ลบ.ม. ทุกหน่วยงานดำเนินมาตรการตามภารกิจอำนาจหน้าที่ให้เข้มงวดขึ้น เช่น กองบังคับการตำรวจจราจร เพิ่มความเข้มงวดและจำนวนจุดตรวจจับรถควันดำ กรมการขนส่งทางบกตรวจสภาพรถยนต์ เช่น รถเมล์ ขสมก. รถบรรทุก และให้ใช้น้ำมันไบโอ (B20) การขอคืนพื้นผิวจราจรจากการก่อสร้างรถไฟฟ้า ตลอดจนการทำฝนเทียม

ระดับที่ ๓ ค่าฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{2.5}) อยู่ในช่วง ๗๖ - ๑๐๐ มคก./ลบ.ม. การยกระดับจะพิจารณาจากค่าฝุ่นละอองในสถานการณ์ระดับที่ ๒ ไม่ลดลง จำนวนวันที่เกิดนานขึ้นและคาดการณ์แล้วว่าค่าฝุ่นละอองจะสูงขึ้นอีก ต้องยกเป็นระดับที่ ๓ โดยมีแนวทางการดำเนินงาน คือ กรมควบคุมมลพิษจะจัดประชุมคณะกรรมการควบคุมมลพิษ เพื่อพิจารณามาตรการในการสนับสนุนข้อมูลทางวิชาการว่าจะควบคุมแหล่งกำเนิดมลพิษอย่างไร เพื่อหยุดยั้งค่าฝุ่นละอองที่นิ่งและมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ส่วนจังหวัดในปริมณฑล ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดใน ๕ จังหวัดนั้น พิจารณาใช้อำนาจตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายในระดับท้องถิ่นซึ่งจะมีเทศบัญญัติ เป็นต้น เพื่อดำเนินการควบคุมพื้นที่ ควบคุมแหล่งกำเนิดมลพิษหรือกิจกรรมต่างๆ ที่จะก่อให้เกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญต่อประชาชน โดยอาจจะสั่งให้หยุดกิจกรรมใดๆ เพื่อให้สภาพอากาศกลับมาได้เหมือนเดิม

ระดับที่ ๔ ค่าฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{2.5}) มากกว่า ๑๐๐ มคก./ลบ.ม. เมื่อดำเนินการตามที่กำหนดในสถานการณ์ระดับที่ ๓ แล้ว สถานการณ์ฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{2.5}) ยังไม่ลดลง และมีแนวโน้มจะสูงขึ้นเกิน ๑๐๐ มคก./ลบ.ม. เป็นเวลาต่อเนื่องยาวนาน ให้จัดประชุมคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เป็นกรณีเร่งด่วนพิเศษ เพื่อพิจารณาแนวทางการแก้ไขปัญหา เพื่อหยุดยั้งและทำให้สถานการณ์ค่าฝุ่นละอองลดลง โดยจะเสนอนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อแก้ไขปัญหา

ขั้นตอนที่ ๓ ขั้นหลังจากเกิดสถานการณ์ เป็นขั้นตอนการฟื้นฟูหลังจากสิ้นสุดเหตุการณ์ มีการแก้ไขและฝุ่นละอองได้สลายตัวไป จะมีการสรุปเหตุการณ์ ถอดบทเรียนหรือ After Action Review (AAR) เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานการแก้ไขปัญหาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในปีต่อไป เช่นเดียวกับกรณีการเกิดมลพิษจากหมอกควันภาคเหนือ

กรณีปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{2.5}) เป็นเรื่องใหม่สำหรับคนไทย ทำให้คนบางกลุ่มตื่นตระหนก มีการให้ข้อมูลเผยแพร่ข่าวที่บิดเบือน ซึ่งจากรายงานผลทางสุขภาพของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุขขณะนี้ ยังไม่มีผู้ป่วยเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์ปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{2.5}) แต่กรมควบคุมมลพิษมีความตระหนักและห่วงใย จึงเห็นควรเสนอการแบ่งระดับการปฏิบัติการให้ชัดเจนขึ้น โดยแบ่งระดับการปฏิบัติการใหม่จากเดิม ๕๑ - ๙๐ มคก./ลบ.ม. เสนอเป็น ๕๑ - ๗๕ มคก./ลบ.ม. และ ๗๖ - ๑๐๐ มคก./ลบ.ม. และมากกว่า ๑๐๐ มคก./ลบ.ม.

ที่ประชุมมีความเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. นายสุพัฒน์ หวังวงศ์วัฒนา กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ข้อมูลว่าสถานการณ์ในปีนี้ได้แตกต่างจากปีที่ผ่านมา ด้วยสภาพทางอุตุนิยมวิทยาถ้ามีสภาพความกดอากาศสูง จะเข้ามาพร้อมกับมวลอากาศเย็นจะเป็นผลดีเพราะจะซัดตัวฝุ่นละอองให้ลอยสูงขึ้น ประกอบกับลมแรง คุณภาพอากาศจะดีขึ้น แต่หลังจากความกดอากาศสูงถอยร่นกลับไป อากาศอุ่นและความชื้นเข้ามาแทนที่โล่อากาศเย็นออกไป ช่วงรอยต่อนี้จะเกิดสภาพปัญหาฝุ่นละอองขึ้น และหากเมื่อไหร่ที่มีสภาพลมนิ่งจะเป็นตัวเสริมให้ปัญหาเพิ่มขึ้น

๒. นายสุพัฒน์ หวังวงศ์วัฒนา กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นด้วยกับการแบ่งระดับการปฏิบัติการ จากเดิม ๕๑ - ๙๐ มคก./ลบ.ม. เป็น ๒ ระดับ คือ ๕๐ - ๗๕ มคก./ลบ.ม. และ ๗๕ - ๑๐๐ มคก./ลบ.ม. เนื่องจากจะทำให้เพิ่มระดับของมาตรการให้เข้มข้นขึ้น และเพื่อไม่ให้คุณภาพอากาศกลายเป็นระดับสีส้ม ควรจะดำเนินมาตรการที่มากกว่าการดำเนินการในสภาวะปกติ ตั้งแต่ก่อนที่ค่าฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{2.5}) จะมีค่าถึง ๕๐ มคก./ลบ.ม. เนื่องจากสถานการณ์จะเกิดขึ้นเร็วมาก หากดำเนินการเมื่อฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{2.5}) มีค่าถึง ๕๐ มคก./ลบ.ม. แล้ว จะแก้ไขสถานการณ์ไม่ทัน

๓. ประธานกรรมการ และนายสุพัฒน์ หวังวงศ์วัฒนา กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ เน้นย้ำไม่ให้มีความ สับสนระหว่างค่าดัชนีคุณภาพอากาศ (Air Quality Index: AQI) กับค่าความเข้มข้นของปริมาณฝุ่นละออง ขนาดเล็ก (PM_{2.5}) เนื่องจาก AQI เป็นค่าดัชนีชี้วัดคุณภาพอากาศจาก ๖ พารามิเตอร์หรือสารมลพิษ โดยมี ค่าฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{2.5}) เป็น ๑ ใน ๖ สารมลพิษ และในการระบุระดับสีของ AQI ในแต่ละวัน จะเลือก มาจากสารมลพิษที่มีค่าสูงสุด ดังนั้น ในการปฏิบัติการในแต่ละระดับให้ดูค่าฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{2.5}) เป็นหลัก

๔. ประธานกรรมการเห็นด้วยกับการยกมาตรการในระดับที่ ๒ มาทำตั้งแต่ในระดับที่ ๑ ในช่วงเวลา ที่เกิดสถานการณ์ไม่ปกติระหว่างเดือนพฤศจิกายน - มีนาคม เพื่อเพิ่มความเข้มข้นของการดำเนินการในลักษณะ เดียวกันกับ ๖๐ วันอันตรายของหมอกควันภาคเหนือ

๕. ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีความเห็นว่า เมื่อสถานการณ์อยู่ในระดับสีเหลือง (ต่ำกว่า ๕๐ มคก./ลบ.ม.) ควรจะดำเนินมาตรการที่เข้มข้นเลย เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดสถานการณ์กลายเป็นระดับสีส้ม เช่น กองบังคับการตำรวจจราจรจะเพิ่มความเข้มงวดการตรวจจับควันดำจากเดิม ๑๒ จุด รอบกรุงเทพมหานคร เป็น ๒๐ จุด ตั้งแต่สีเหลือง หรือเป็น ๓๐ จุดเมื่อเป็นสีส้ม หรือ ๔๐ จุดเมื่อเป็นสีแดง และมีความถี่เพิ่มขึ้นตาม ความรุนแรงของสถานการณ์ หรือเมื่อใดที่กรมควบคุมมลพิษให้ข้อมูลว่า เขตไหนมีปัญหาให้ดำเนินการ เข้มข้นในพื้นที่นั้น เช่น ถ้าเขตคลองเตยเป็นระดับสีส้ม ปกติตั้งด่านที่บรมราชชนนีก็ย้ายมาตั้งด่านที่เขต คลองเตย ส่วนพื้นที่อื่นก็ดำเนินการเพียงแต่ความเข้มข้นต่างกัน โดยหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องก็ปฏิบัติไปใน แนวทางเดียวกัน

๖. ผู้แทนกรมอนามัยมีความเห็นว่าการแบ่งค่าความเข้มข้นฝุ่น PM_{๒.๕} ระดับสีส้มออกเป็น ๒ ระดับ ควรจะมีเหตุผลรองรับ และควรกำหนดให้เข้าใจตรงกันว่าสถานการณ์นี้นานหมายถึงกี่วัน

๗. ผู้แทนกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่มีข้อเสนอแนะว่า การพิจารณาระดับของ การปฏิบัติการ อาจพิจารณาจาก ๒ วิธี คือ ๑) ตามลักษณะทางอุตุนิยมวิทยาที่กรมอุตุนิยมวิทยาประกาศ เช่น ในอีก ๗ วันข้างหน้าสภาพลมจะนิ่ง ให้ทุกหน่วยงานดำเนินการในระดับที่ ๒ หรือ ๒) จากช่วงเวลาวิกฤตตามที่ ประธานกรรมการให้ความเห็นว่าเดือนพฤศจิกายนของทุกปีจะเริ่มวิกฤตให้ทุกหน่วยงานเริ่มดำเนินการในระดับที่ ๒

ทั้งนี้ ประธานกรรมการให้กรมควบคุมมลพิษวิเคราะห์ข้อมูลในอดีตและกำหนดช่วงเวลาวิกฤต ของพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลเหมือนกรณีหมอกควันภาคเหนือ เพื่อดำเนินมาตรการในภาวะวิกฤต

๘. นายชวลิต รัตนธรรมสกุล กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ มีข้อเสนอแนะว่าจากข้อมูลช่วงเวลาวิกฤต คือ เดือนพฤศจิกายน - มีนาคม จำเป็นต้องเตรียมความพร้อมสำหรับช่วงเวลานี้ และพบว่าปัญหาหลักเกิดจาก การจราจร ควันดำของรถยนต์จำเป็นต้องเตรียมความพร้อมสำหรับช่วงเวลานี้ เราควรรู้ Loading หรือจำนวน รถยนต์ว่ามีเท่าไร เพื่อ Run Model สำหรับคาดการณ์และแก้ปัญหาที่แหล่งกำเนิดต่างๆ และเพื่อทราบจำนวน จุดที่แน่นอนที่จะต้องเฝ้าระวัง นอกจากนี้ เมื่อมีการตรวจจับปรับรถยนต์ที่มีควันดำแล้วควรมีแนวทางการ แก้ปัญหาสภาพรถยนต์ที่มีควันดำต่อไป รวมถึงการเผาในที่โล่งนั้น สามารถทราบแหล่งกำเนิดชัดเจนหรือยัง รวมทั้งประสิทธิภาพในการควบคุมมลพิษ นอกจากแผนการเฝ้าระวังแล้ว ควรมีแผนเชิงป้องกันในระยะยาวด้วย

ทั้งนี้ ประธานกรรมการชี้แจงว่า จำนวนรถยนต์มีเท่าเดิมแต่ปัญหาเกิดจากสภาพอากาศ ที่แตกต่างจากสภาวะปกติและควบคุมไม่ได้ จึงต้องมีการดำเนินการที่พิเศษจากสภาวะปกติ

๙. นายธันวา จิตต์สงวน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเห็นว่าควรให้ความรู้ สร้างความเข้าใจให้กับประชาชน ถ้าประชาชนไม่เข้าใจจะทำงานยาก เพราะความรู้สึกที่คิดว่าเป็นกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น บางครั้งต่างกัน บางมาตรการต้องทำเพื่อสร้างความรู้สึที่ดีให้กับประชาชนในเชิงจิตวิทยา เช่น ควรมีการฉีดล้างฝุ่นใต้สะพานที่มีการก่อสร้าง และมีมาตรการที่ดำเนินการกับแหล่งกำเนิดที่เป็นต้นตอของฝุ่น เช่น การจราจร โรงไฟฟ้า ก่อสร้าง หรือเกษตรกรรม แต่หากหาผู้ที่ทำให้เกิดฝุ่นไม่ได้รัฐบาลต้องเป็นผู้รับผิดชอบ การเผยแพร่ข้อมูลบางครั้งอาจต้องให้ประชาสัมพันธ์หรือโฆษกของรัฐบาลพูด ปัญหาเรื่องฝุ่นมีผลกระทบต่อทุกคนไม่เลือกชนชั้น ช่วงที่ประชาชนมีการตื่นตัวเป็นโอกาสที่จะสร้างความตระหนักให้กับประชาชน แต่ต้องระวังการใช้ social media ในการโจมตีสร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว และถือเป็นโอกาสเสนอมาตรการที่สมควรดำเนินการหรือมาตรการที่แก้ไขปัญหาย่างยั่งยืน ตัวอย่างเช่น การตรวจสภาพรถยนต์เป็นมาตรการที่ดีที่สุด แต่เป็นมาตรการที่ไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากมอบหมายให้เอกชนดำเนินการ หากมีการตรวจสภาพรถยนต์ที่ดี การตรวจจับควันดำก็เป็นเพียงปลายเหตุ กรมควบคุมมลพิษจึงควรให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินการตามมาตรการต่างๆ โดยไม่ต้องพูดถึงเรื่องของกฎหมายว่าเป็นของหน่วยงานใด เนื่องจากอะไรก็ตามที่เป็นเรื่องของมลพิษควรเชื่อมมาจากกรมควบคุมมลพิษ นอกจากนี้ ในระยะยาวควรมีการวิเคราะห์ผลกระทบของปัญหาฝุ่นละอองในเชิงเศรษฐกิจด้วย

๑๐. ผู้แทนกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เสนอมาตรการเสริมโดยปลูกต้นไม้กันระหว่างคนเดินบนทางเท้ากับรถบนถนน พืชที่วิจัยแล้วว่าสามารถดูดซับฝุ่นละอองได้ดี ได้แก่ ไม้ ตะขบ พังแหล โมกข์ หรือพืชจำพวกไม้เลื้อยต่างๆ นอกจากนี้ ต้นไม้บนเกาะกลางถนนมีระยะห่าง ๑๐ - ๒๐ เมตร ควรเสริมต้นไม้อีก ๒ - ๓ ต้นให้สูงระดับจมูกเพื่อป้องกันฝุ่น หรืออาจจะใช้กระถางต้นไม้เสริมตกแต่งภูมิทัศน์ให้สวยงามขึ้น โดยขอความร่วมมือประชาชนให้ร่วมกันปลูกต้นไม้ประดับตกแต่งให้มากขึ้นในช่วงวิกฤติฝุ่นละอองในเดือนพฤศจิกายน - มีนาคม

ประธานกรรมการขอให้กรุงเทพมหานครซึ่งมีต้นไม้อยู่มากพิจารณาข้อเสนอแนะของกรมการด้วย

๑๑. ผู้แทนกรมการขนส่งทางบกแจ้งต่อที่ประชุมว่า ในช่วงวิกฤติที่ผ่านมากรมการขนส่งทางบกได้ดำเนินการตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมสั่งการให้ตรวจวัดควันดำจากรถบรรทุกขนาดใหญ่ และรถโดยสาร ขสมก. ให้เข้มข้นมากขึ้น ส่วนการตรวจสภาพรถยนต์ดำเนินการเป็นปกติอยู่แล้ว โดยการตรวจสภาพรถขนาดใหญ่ กรมการขนส่งทางบกดำเนินการเอง ส่วนรถขนาดเล็กดำเนินการโดยสถานตรวจสภาพรถเอกชน (ตรอ.) ซึ่งที่ผ่านมาอาจจะมีการทำไม่ถูกต้อง ต้องขอความร่วมมือประชาชนให้นำรถยนต์ไปตรวจสภาพจริง และหากพบ ตรอ. ไหนทำไม่ถูกต้อง ขอความร่วมมือแจ้งมาที่กรมการขนส่งทางบก ปัจจุบันมีระบบ CCTV ออนไลน์มาที่กรมการขนส่งทางบก การดำเนินการของ ตรอ. น่าจะดีขึ้น ผลการตรวจวัดควันดำจากรถเมล์เกือบ ๒,๐๐๐ คัน ช่วงตั้งแต่วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒ เป็นต้นมา พบว่ามีควันดำไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ๒๓ คัน ได้ดำเนินการเปรียบเทียบและพ่นตัวอักษรห้ามใช้

ประธานกรรมการมีความเห็นขอให้ทางกรมการขนส่งทางบกตรวจวัดควันดำให้เข้มงวดมากขึ้น ถ้าเป็นไปได้ขอให้ ขสมก. นำรถเมล์สะอาดมาให้บริการ ส่วนรถประเภทเครื่องยนต์ดีเซลอย่าเพิ่งนำมาให้บริการในช่วงนี้

๑๒. ผู้แทนกรุงเทพมหานครสอบถามว่ากรณีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจะต้องเป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์ ซึ่งสถานการณ์ที่ผ่านมาคุณภาพอากาศส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับที่ ๒ - ๔ หากสถานการณ์เป็นระดับสีส้มหรือสีแดง จำนวนกี่วันหรือจำนวนกี่เขต ผู้ว่าฯ จึงจะต้องดำเนินการใช้อำนาจตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องในฐานะผู้บัญชาการเหตุการณ์ อธิบดีกรมควบคุมมลพิษชี้แจงว่า หากค่าฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{2.5}) เกิน ๗๕ มคก./ลบ.ม. เป็นดุลยพินิจของผู้ว่าฯ ในฐานะผู้บัญชาการเหตุการณ์ในเขตที่มีปัญหา อาจจะระดมคนจากเขตอื่นมาช่วย โดยใช้พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นต้น

ทั้งนี้ ประธานกรรมการให้ข้อสังเกตว่าปัญหามลพิษทางอากาศเป็นมลพิษข้ามแดน ไม่มีเขตแดนให้ระมัดระวังด้วย อธิบดีกรมควบคุมมลพิษแจ้งว่า กรมควบคุมมลพิษจะเป็นผู้ให้ข้อมูล แจ้งสถานการณ์เมื่อค่าเกิน ๗๕ มคก./ลบ.ม.

๑๒.๓ กรณีได้รับแจ้งข้อมูลจากกรมควบคุมมลพิษ แต่แหล่งกำเนิดมลพิษเกิดจากรถยนต์ ผู้ว่าฯ มีอำนาจสั่งห้ามรถเข้ากรุงเทพฯ ได้หรือไม่ ประธานกรรมการให้ข้อมูลว่า ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครสามารถใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๘/๑ ระงับเหตุรำคาญได้ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข ออกโดยกระทรวงสาธารณสุข แต่ให้อำนาจท้องถิ่นในการดำเนินการ ซึ่งกรุงเทพมหานครก็เป็นท้องถิ่น

๑๒.๔ ที่ผ่านมามหาวิทยาลัยและหลายหน่วยงานมีการดำเนินการไปมากแล้ว แต่ยังขาดเจ้าภาพหลัก แม้ว่าผู้ว่าฯ จะดูแลพื้นที่กรุงเทพมหานคร แต่เรื่องของรถยนต์มีกฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวข้อง ทั้งพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พระราชบัญญัติจราจรทางบก รวมถึงพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ อธิบดีกรมควบคุมมลพิษให้ความเห็นว่า ในการดำเนินการผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นเพียงผู้บัญชาการเหตุการณ์ แต่การดำเนินงานยังเป็นของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ผู้ว่าฯ เป็นเพียงผู้สั่งการไม่ต้องไปดำเนินการเอง ในต่างจังหวัดผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นซีอีโอ กรุงเทพมหานครก็เช่นกัน โดยอาศัยพระราชบัญญัติการสาธารณสุข เรียกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาประชุม ซึ่งท่านมีอำนาจในขณะที่รัฐมนตรีไม่สามารถเรียกหน่วยงานข้ามกระทรวงมาสั่งการได้ เนื่องจากไม่มีกฎหมายรองรับ

๑๓. ผู้อำนวยการกองกฎหมาย กระทรวงสาธารณสุข ชี้แจงว่า มาตรา ๒๘/๑ ของพระราชบัญญัติการสาธารณสุข ให้อำนาจท้องถิ่นในการกำหนดมาตรการควบคุมแหล่งกำเนิด หรือป้องกันผู้ได้รับผลกระทบก็ได้ เช่น สั่งห้ามรถเข้าพื้นที่ หรือสั่งปิดโรงเรียน เป็นต้น และจะต้องประกาศพื้นที่ จะประกาศทั้งกรุงเทพมหานครหรือเฉพาะเขต และกำหนดมาตรการห้ามรถขนาดไหน รถบรรทุกหรือรถขนาดเล็ก หรือแม้แต่ห้ามจอด หรือห้ามติดเครื่องรถยนต์ขณะจอดก็ได้ อธิบดีกรมควบคุมมลพิษให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า สามารถศึกษารายละเอียดแนบท้ายประกาศซึ่งออกเมื่อปี ๒๕๖๑ และนอกจากพระราชบัญญัติการสาธารณสุขแล้ว กรุงเทพมหานครยังมีพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้วย

๑๔. ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีความเห็นว่า ในการปฏิบัติการจะต้องมีแผนปฏิบัติการ โดยละเอียดว่าจะต้องใช้มาตรการอะไร เกี่ยวข้องกับหน่วยงานไหน ใช้ประกาศ/กฎหมายอะไร เป็นเครื่องมือให้ผู้ว่าฯ จะได้ชัดเจนตั้งแต่แรกไม่ต้องถามหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อสถานการณ์ถึงระดับที่ ๓ ระดับที่ ๔ ก็ตั้ง War Room เรียกหน่วยงานมาประชุม เพื่อทำการปิดถนน ห้ามรถเข้าเมือง จึงมีข้อเสนอว่าให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนปฏิบัติการในแต่ละระดับส่งให้กรุงเทพมหานคร เมื่อสถานการณ์ถึงระดับที่ ๓ ผู้ว่าฯ สั่งการลงมาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปดำเนินการตามแผนแล้วรายงานผลให้ผู้ว่าฯ ทราบ หากดำเนินการตามแผนปฏิบัติการที่วางไว้แล้วสถานการณ์ยังไม่ดีขึ้น ควรดำเนินการปรับแผนให้เข้มข้นขึ้น เป็นต้น

๑๕. ประธานกรรมการขอให้กรุงเทพมหานคร ซึ่งจะเป็นผู้มีบทบาทเนื่องจากสถานการณ์เกิดในพื้นที่กรุงเทพมหานคร หรือจังหวัดอื่น เมื่อเกิดเหตุจะต้องใช้อำนาจตามกฎหมายที่มีอยู่ควบคุมสถานการณ์ที่จะมาพิจารณากันเป็นเพียงกรอบการดำเนินการ ส่วนรายละเอียดใครจะทำอะไร ต้องไปทำแผนโดยละเอียดอีกครั้ง ขอให้กรมควบคุมมลพิษช่วยกรุงเทพมหานครในการจัดทำแผนเนื่องจากเป็นอำนาจหน้าที่ข้อที่ ๑ ของคณะกรรมการควบคุมมลพิษ

๑๖. ผู้แทนกรมการปกครองแจ้งว่า หากต้องการให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{2.5}) อย่างไร ขอให้แจ้งแนวทางการดำเนินงานให้กระทรวงมหาดไทยทราบ เพื่อจะได้สั่งการให้จังหวัดปริมณฑลและหน่วยงานท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องดำเนินการ

ประธานกรรมการได้แจ้งว่า สิ่งที่กรุงเทพมหานครดำเนินการ จังหวัดปริมณฑลก็ต้องดำเนินการทั้งหมด และเป็นงานที่เสริมกัน เช่น การตรวจวัดควันดำเพื่อป้องกันปัญหาท่อไอเสียกรุงเทพมหานครอีกชั้นหนึ่ง การห้ามเผาในที่โล่งหรือพื้นที่การเกษตรซึ่งเป็นอีกสาเหตุหนึ่งของปัญหาฝุ่นละออง

๑๗. นายสุพัฒน์ หวังวงศ์วัฒนา กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ แจ้งต่อที่ประชุมว่า เนื่องจากมีกระแสสังคมกล่าวถึงแผนในระยะยาว ในส่วนที่คณะกรรมการควบคุมมลพิษมอบให้เป็นประธานคณะกรรมการได้ดำเนินการประชุมไปแล้ว ๒ เรื่อง คือ การกำหนดมาตรฐานไอเสียของรถยนต์ใหม่เป็นระดับ ๕ และระดับ ๖ การปรับปรุงคุณภาพน้ำมันเชื้อเพลิง และยกระดับการผลิตรถยนต์ให้เป็นไปตามมาตรฐานระดับ ๕ ระดับ ๖ ซึ่งกระทรวงพลังงานได้มีการหารือกับผู้ผลิตน้ำมันให้ลดปริมาณกำมะถันลง ให้เหลือน้อยกว่า ๑๐ ppm หากเป็นไปได้ขอให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนำเสนอรัฐบาลให้เห็นชอบในหลักการ ซึ่งทั้ง ๒ เรื่องได้มีการประชุมคณะกรรมการไปแล้ว และจะนำเสนอคณะกรรมการควบคุมมลพิษพิจารณาต่อไป ส่วนอีกเรื่องหนึ่งคือ ข้อเสนอในสถานการณ์วิกฤติ ควรมีการอนุญาตให้ทำงานที่บ้านได้เพื่อลดปัญหาการนำรถยนต์ออกมาวิ่งบนท้องถนนเพื่อเดินทางมาทำงาน จะช่วยลดจำนวนรถยนต์ ประหยัดพลังงาน และเป็นการพัฒนาไปสู่การเป็นไทยแลนด์ ๔.๐ ซึ่งเชื่อว่าสามารถทำได้และหน่วยงานสามารถหาวิธีกำกับกรณีมีการทำงานที่บ้านจริงๆ ได้

มติที่ประชุม

๑. เห็นชอบกับแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{๒.๕}) ตามที่กรมควบคุมมลพิษเสนอ ซึ่งแบ่งขั้นตอนการปฏิบัติการเป็น ๓ ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นปฏิบัติการ และขั้นหลังจากเกิดสถานการณ์ โดยขั้นปฏิบัติการ แบ่งออกเป็น ๔ ระดับ สถานการณ์ระดับที่ ๑ หน่วยงานดำเนินการกิจตามสภาวะปกติ สถานการณ์ระดับที่ ๒ ทุกหน่วยงานดำเนินการให้เข้มงวดขึ้น สถานการณ์ระดับที่ ๓ ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑลเป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์ โดยใช้อำนาจตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องควบคุมพื้นที่ ควบคุมแหล่งกำเนิดและกิจกรรมที่ทำให้เกิดมลพิษ หากสถานการณ์เข้าสู่ระดับที่ ๔ เสนอให้นายกรัฐมนตรีพิจารณาสั่งการ และให้จัดทำมาตรการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{๒.๕}) ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เสนอคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติและคณะรัฐมนตรีต่อไป

๒. ให้กรมควบคุมมลพิษสรุปผลการประชุมนำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีต่อไป

วาระที่ ๕ เรื่องอื่นๆ

ไม่มี

เลิกประชุม เวลา ๑๖.๔๕ น.

นางกัญชลี นาวิกภูมิ
นางสาวชมพูนุท โลहितานนท์
นางเกวลิณ วงศ์เศรษฐศิริ
ผู้บันทึกรายงานการประชุม
นายประลอง ดำรงค์ไทย
ผู้ตรวจรายงานการประชุม